

pillo, religioso, et hujusmodi. Item nulla est remissio seu condonatio facta debitoribus de creditis domini, ab uxore de creditis mariti, a fratre de creditis sororis, ab exactore vectigalium, de creditis principis, et hujusmodi; omnis enim talis et similis remissio seu condonatio debiti non liberat debitorem ab onere adhuc integre restituendi, nisi sit facta ex consensu remittere potestis.

(36. Tertia causa omnino excusans a restitutione est compensatio facta; dummodo tamen interveniant conditiones requisitæ ad legitimam compensationem. *Communis*. Compensatio enim solutionis instar censetur in jure, l. *Si debitor* 4, ff. *Qui potiores in pignore vel hypotheca habeantur*, ibi: « Dicendum est, perinde haberi debere, ac si priori creditori pecunia soluta esset; nec enim interesse solverit an pensaverit, » id est, an compensaverit? l. *Ideo compensatio* 3, ff. *De compensationibus*, ibi: « Interest nostra potius non solvere, quam solum repetere. » (37. Quænam autem sint conditiones requisitæ ad legitimam et justam compensationem? *Vide verb. COMPENSATIO*.

(38. Quarta causa omnino excusans a restitutione generaliter est auctoritas superior, seu dispositio superioris potestatis, per quam debitor ab obligatione restituendi seu solvendi omnino liberatur. *Communis*.

(39. Et quidem primo debitor liberatur omnino ab onere restituendi seu solvendi per legem præscriptionis, quia publica auctoritate dominium rei alienæ ab antiquo domino ad possessorem bonæ fidei, et legitimi temporis ita plene transfertur, ut deinceps debitor, etiam cognito domino, ab obligatione restituendi remaneat penitus liber etiam in foro conscientie. *Communis* per jura tum civilia, tum canonica adducta sub verb. *PRÆSCRIPTIO*, a n. 7 ad 9. *Vide ibi* per tot, ubi abunde de omnibus ad legitimam præscriptionem pertinentibus.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

In utroque hoc casu consultus existimo benignam hanc opinionem abjicere.

RESPONSIO AUCTORIS.

At non solum non est abjicienda hæc opinio, ut benigna, sed omnino est tenenda, ut recta, vera et justissima. Legitima enim præscriptio est valida et licita nedum in foro externo, sed etiam in foro interno, seu conscientie, ut tradunt communiter juristæ, canonistæ et moralistæ per jura tum civilia, tum canonica a me adducta sub verb. *PRÆSCRIPTIO*, a n. 6 ad 9. *Vide ibi* per tot, ubi abunde de omnibus ad legitimam præscriptionem pertinentibus, et ubi leges civiles leguntur ad id canonizate per leges canonicas.

(40. Secundo, debitor liberatur omnino ab onere restituendi seu solvendi per justam sententiam judicis, et ad id afferuntur gravia exempla, ut si quis per judicis sententiam cogatur resarcire alteri damnum sine

culpa gravi theologica ei causatum, ad quod resarciendum ante sententiam in conscientia non tenebatur, tunc qui id accipit, restituere non tenetur, quia legis et sententiæ juridicæ auctoritate id accipit; et legis et judicis auctoritate justis de causis ob bonum commune transferri potest dominium unius in alterum. Item si iudex secundum allegata et probata juste, sed reipsa injuste aliquem privet suo beneficio, et conferat alteri, qui bona fide illud accipit, hic alter, quamvis postea cognoscat illum injuste privatum fuisse, non tenetur dimittere, vel aliquid restituere, quia illud accepit a potente legitime conferre, et propter bonum commune aufertur vere ab eo qui prius habebat, et adjudicatur alteri. Item si iudex in pœnam injuriæ alteri illatæ, et ex præsumptione vera imponat alicui multam pecuniariam ipsi alteri injuriato solvendam, potest ille injuriatus, cui debetur multa, non solvere aliud debitum ei, a quo multam illam habere debet, et a fortiori non tenetur multam sic acceptam restituere, quia per justam sententiam judicis res sua facta est. Sic Lugo, disp. 21, num. 553; Lessius, lib. II, c. 7, dubit. 8; Sporer, *loc. cit.*, n. 94; La Croix, *loc. cit.*, n. 471, et alii passim.

(41. Huc spectat compositio Summi Pontificis, qua Papa debitori indulget, ut major quantitas debiti incerti, id est cujus dominus ignoratur, mutetur in minorem, statim ad pias causas restituendam, reliquum autem sibi retineat. Et talis compositio facta cum Pontifice super debitis incertis liberat debitorem ab onere restitutionis. Lessius, lib. II *De justit. et jur.*, cap. 16, num. 83; Medina, *De reb. restituen.*, quæst. 3, caus. 631, vers. *Verum si alia motiva*; Lugo, disp. 6, n. 150, et disp. 24, a n. 91; Rosignol., *De restitut.* 3, prænot. 9, n. 1; La Croix, *loc. cit.*, n. 410; Sporer, *loc. cit.*, n. 93; Molina, disp. 748. Et ratio est, quia debita incerta ex communiori et tutiori theologorum consensu sunt in pauperes, seu ad alium pium usum applicanda; cap. *Cum tu* 5, De usuris, et patet ex dictis sub verb. *DOMINIUM*, a n. 18 ad 20; adeoque cum talia debita incerta debeantur pauperibus solum de jure positivo, ut pluribus probat Lessius, lib. II *De justit. et jur.*, cap. 13, dubit. 6, n. 36 et seq., et alii communius, et Pontifex sit supra quodcumque jus positivum, cap. *Proposui* 4, De concession. præbend., ibi: « Qui secundum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus dispensare, » poterit Pontifex facta compositione dispensare, ne illa pauperibus distribuatur, sed possint a debitoribus retineri absque onere restitutionis: tum quia Papa habet jus indirecte in res temporales, quando id necesse est ad bonum spirituale, ut fuse demonstrant Diana, tom. I, post part. XX, resolut. 5 et seq.; Moya, tom. I, tract. 6, d. 3, quæst. 3, et alii passim, et patet de bonis, quæ relicta sunt religionibus secundum se incapacibus domini, quæ quoad dominium transeunt ad Romanum Ponti-

ficem tanquam caput universalis Ecclesie, ut expresse de bonis relictis fratribus Minoribus definitum est in cap. *Exit* 3, § *Ad hæc*. De verbor. signific. in 6, adeoque, etc.

(42. Quamvis Papa non concedat de facto talem compositionem super bonis certis, ubi scilicet certus est eorum dominus, loquendo tamen de possibili, talis legitima causa intervenire posset, ut eam compositionem concederet, et consequenter debitorem liberaret ab onere restitutionis. Lessius, lib. II *De justit. et jur.*, cap. 16, dub. 11, num. 83; Medina, *De reb. restit.*, quæst. 3, caus. 11; Silvester, verb. *Restitutio* 7, quæst. 2, dist. 5; Lugo, cit. disp. 21, n. 96; Rosignol., *loc. cit.*, n. 3; Dicastill., d. 10, n. 175, et plurimi alii; et ratio est, quia sicut leges civiles propter bonum publicum media præscriptione legitima auferunt dominium a vero domino, et concedunt illud possessori bonæ fidei post legitimum possessionis tempus, ut patet ex dictis sub verb. *POSSESSOR BONÆ FIDEI*, et verb. *PRÆSCRIPTIO*, ita posset lex ecclesiastica propter bonum spirituale commune idem facere contra certum dominum vel creditorem, et hoc præsertim contra creditores hæreticos, quorum debitoribus potest Papa dictam compensationem concedere, quia cum hæreticorum bona per leges applicari debeant fisco, c. *Vergentis* 10, De hæreticis, c. *Cum secundum* 19, De hæreticis in 6, et authentic. *Gazaros*, cod. *De hæreticis*, licet nunc ob impotentiam non applicentur, poterit Pontifex optimo jure eorum debitoribus condonare debita, imposita eis aliqua compositione ob causam piam. Ita etiam si aliqui creditores graviter et enormiter deliquerint, poterit Pontifex in pœnam delicti eosdem privare juribus suis, et postea cum debitoribus super illis bonis certis componere.

(43. Dictam compositionem concedere non possunt episcopi, neque pro debitis incertis. Sic Lugo, cit. disp. 21, n. 107; Molina, disp. 748, n. 7; Turrian., disp. 41, dub. 2, n. 12; Illung, tom. IV, d. 3, n. 297; La Croix, *loc. cit.*, n. 413; Rodriguez, Silvester, Corduba, et alii plures, sic docente etiam communi praxi; episcopi enim nec habent jus altum in res temporales, nec potestatem indirectam disponendi de rebus temporalibus subditorum, quæ soli Romano Pontifici competit; arg. Clementin. *Contingit* 2, De religiosis domibus, ibi: « Cum ea, quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (salva Sedis Apostolicæ auctoritate) converti. » Henriquez tamen, Villalob, Trullench, et Diana apud Lugo, *loc. cit.*, n. 106, tenent contrarium.

(44. Debitor solvens creditori sui creditoris ex rationabili causa, si debita sint ejusdem rationis, nec sit alius creditor præferendus, liberatur in conscientia ab alia restitutione facienda. Molina, tom. III, d. 741; Henno, tom. II, tract. I, disp. 3, qu. 4, conclus. 2; Angelus, verb. *Solutio*, n. 13; Silvester, verb. *Solutio*, n. 4; Sporer, *loc. cit.*, n. 79, et alii communiter. Et ratio est,

quia tali modo adhuc servatur æqualitas, ut nimirum quilibet habeat quantum habere debet; nec debitoris creditor debet vel potest esse rationabiliter invitus, quod ex rationabili causa ipsum præveniendū solvat ejus creditori, quia ratione talis rationabilis causæ censetur creditor ratam habere dictam solutionem, adeoque debitorem liberari ab alia restitutione facienda, ac si eidem creditori solvisset, per text. in l. *Invito* 12, cod. *De solutionibus*, ibi: « Quod si hoc, vel mandante vel ratum habente eo, fecerit, non minus liberationem consequitur, quam si eidem creditori solvisset. »

(45. Imo debitor solvens creditori sui creditoris ex rationabili causa, non solum liberatur ab alia restitutione facienda in conscientia seu foro interno, sed etiam in foro externo, quando debita sunt æque privilegiata, procedunt ex eadem causa, suntque ejusdem rationis; ut si conduxit domum a Joanne, qui eam conduxerat a Francisco, satisfacio in utroque foro dando solutionem Francisco, l. *Utrum præsentem* 27, ff. *De pecunia constituta*; et concordat l. *Si liber homo* 36, ff. *De negotiis gestis*. Sic tenent Rosignol., *De restitut.* 3, prænot. 4, n. 2; Lessius, lib. II *De justit. et jur.*, cap. 16, dubit. 5, n. 60; Angelus, verb. *Restitutio*, n. 13; Medina, *Cod. de reb. restitut.*, quæst. 3, caus. 5; Silvester, verb. *Solutio*, n. 4; Lugo, disp. 21, n. 146; Molina, Henno et Sporer, *locis citatis*, et alii passim. (46. Quinimo Rosignolus, Silvester, Angelus, Medina, Lessius, *locis citatis*, et alii docent, talem debitorem liberari ab alia restitutione in foro interno et externo, etiamsi debita procedant ex diversa causa, quia dicunt, sicut debita proveniunt ex diversa causa, dummodo sint æqualia in quantitate, merito adinvicem compensantur; Bartolus tamen in l. *Solutum*, ff. *De pignoratitia actione* contrarium sentit pro foro externo, quando debita sunt ex diversa causa.

(47. Debitor autem solvens creditori creditoris absque ulla rationabili causa et invito rationabiliter suo immediato creditore, non liberatur in foro externo ab alia restitutione facienda, textu expresso in l. *Invito* 12, cod. *De solutionibus*, ibi: « Invito vel ignorante creditore, qui solvit alii, se non liberat obligatione. » (48. Et id jure merito statutum est pro foro externo contentioso ad evitandas lites, quæ inde nascerentur. Pro foro tamen interno conscientie, quamvis talis restitutio facta creditori creditoris absque rationabili causa, et invito rationabiliter immediato creditore sit illicita, ut de se patet, nihilominus est valida, dummodo inde nullum damnum, aut præjudicium patiat creditor immediatus. In tali enim casu debitor nullum damnum infert creditori immediato, cum per hoc liberetur a restitutione, quam debuisset ipsemet facere tali suo creditori. Unde cum debitor restituendo creditori creditoris æquivalenter censeatur restituere ipsi immediato creditore, liberatur in foro conscientie ab alia restitutione facienda. Henno, *loc. cit.*, et alii passim.

(49. Per cessionem bonorum suorum, et iurium liberatur quidem debitor in foro externo a pœna carceris; at non liberatur in foro interno conscientiae ab onere restitutionis, nisi sit vere impotens: *Communis*, per text. in l. *Qui bonis cesserint* 1, cod. *Qui bonis cedere possint*, ibi: « Qui bonis cesserint, nisi solidum creditor receperit, non sunt liberati. In eo enim tantummodo hoc beneficium eis prodest, ne iudicati detrahantur in carcerem. »

(50. Hinc si bonis cedens deveniat postea ad pinguiorem fortunam, tenebitur ad integram restitutionem, tam in foro interno quam in foro externo. Colligitur expresse ex c. *Odoardus* 3, De solutionibus, l. *Cum et filii familias* 7, cod. *Qui bonis cedere possunt*, l. *Is qui 4*, ff. *De cessione bonorum*; et § *Cum eo* 40, Institut. *De actionibus*, ibi: « Cum eo quoque, qui creditoribus suis bonis cessit, si postea aliquid adquisierit, quod idoneum emolumentum habeat, ex integro in id, quod facere potest, creditores experiuntur, inhumanum enim erat spoliatum fortunam suam in solidum damnari. » Et ratio est, quia tota ratio privilegii cessionis bonorum ducta est ab impotentia debitoris, per illam enim cessionem non intelligitur debitum extinctum, sed sopitum adeoque cum deveniendo ad pinguiorem fortunam cesset impotentia debitoris, tenebitur ipse debitor tunc ad integram restitutionem, cum, cessante causa, cesset effectus: cap. *Cum cessante* 6, De appellat., et cessante ratione, et causa legis, cesset ipsa lex, l. *Adigere* 6, § 2, ff. *De jur. patron.* Unde in cit. cap. *Odoardus* 3, De solutionibus, obligatur sic bonis cedens ad præstandam cautionem de integre solvendo, si devenierit ad pinguiorem fortunam.

(51. Imo sic bonis cedens tenetur in conscientia et in foro externo compelli potest quantum conditio seu status personae permittit ad faciendum totum id, quod facere potest, et ad laborandum et acquirendum, unde solvat integre. Sic teste Sporer, l. c., n. 96, habet communis, et solida sententia cum Sanchez, Molin. aliisque citatis, Layman, cit. c. 12, n. 5; Lugo, tom. II, *De iustitia*, disp. 22, sect. 3; Tambur., lib. VIII, tract. 4, c. 1, § 9, n. 10, et idem tenet Henño, loc. cit., tract. 1, disp. 3, q. 3, conclus. 1, et alii per text. in cit. l. *Is qui 4*, ff. *De cessione bonorum*, ibi: « Is, qui bonis cessit, si quid postea adquisierit, in quantum facere potest, convenitur, » et cit. § *Cum eo* 40, Institut. *De actionibus*, per verba adducta numero antecedenti, ibi: « Ex integro in id quod facere potest, creditores experiuntur. » Si enim debitor laborando juxta conditionem et statum suum acquirere possit, unde integre solvat, et ad id tenetur, cum obligatus ad finem obligetur etiam adhibere media saltem ordinaria ad illum finem necessaria; nisi enim hoc dicatur, ansa daretur fraudulentis cessionibus bonorum in maximum damnum creditorum, et præjudicium totius reipublicae.

(52. Cedens bonis si venerit in pingui-

rem fortunam, tenetur, quantum potest, ad integram restitutionem, etiamsi bonis cesserit in loco publico cura quibusdam actibus ignominiosis a lege statutis: ignominia enim illa non extinguit obligationem naturalem solvendi debita, cum per ipsam nullum creditoris damnum resarciatur, sed est pœna propter culpam præsumptam contrahentis debita supra suas vires, et ad terrendos alios, ne prodigalitate et negligentia ad similem statum deveniant: sic Covarruvias 2, *Variar. resolut.*, c. 1, n. 6; Lessius, *De iustitia et jure*, cap. 16, dub. 3, n. 49; Molina, disp. 572, § *Quamvis qui bonis*; Filiucius, tom. III, tract. 32, cap. 5, n. 153; Turrian., disp. 17, dub. 2, n. 2; Rosignol., loc. cit., prænot. 3, n. 7; Bonacina, disp. 1, *De restit.*, qu. ultima, punct. 1, n. 38; Lugo, cit. disp. 22, sect. 2, n. 40, et, ipso teste, alii communiter.

(53. Qui omnibus bonis cessit, si post cessionem aliquid adquisierit, non potest in foro externo de eo conveniri, nisi prius extractis pro sua, suorumque sustentatione necessariis secundum decentiam sui status et conditionis. Est enim hoc privilegium ei concessum a jure, quod si post cessionem omnium bonorum aliqua alia bona adquisierit, non possit spoliari omnibus iis bonis, sed solum conveniri in quantum commode facere possit: et relicta ei congrua sui et suorum sustentatione secundum suum statum et conditionem. Sic l. *Is qui 4*, § *Sabinus*, et l. *Qui bonis*, 6, ff. *De cessione bonorum*; l. *Ex contractu* 3, cod. *De bonis auctoritate iudicis possidendis*; et § *Cum eo 4*, Institut. *De actionibus*. Et hoc locum habet etiam in foro conscientiae, cum sit privilegium a jure concessum, et contractus juxta leges sint celebrati, adeoque iusti etiam in foro conscientiae. *Communis*.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

Privilegium est pro foro externo, pro interno autem quodcumque quis potest, restituere debet domino rem alienam.

RESPONSIO AUCTORIS.

Sed si attendantur et concurrant omnia tradita a me a cit. n. 53 ad 57, inclusive, facile percipietur, ibi adducta locum habere etiam in foro conscientiae, ratione impotentiae ortae infortuniis sine sua culpa depressit; jura enim nedum civilia, sed et canonica benigne consulunt infortuniis debitorum, quos calamitates, naufragium, bellum, aliusve malus eventus sine sua culpa depressit; cap. *Cum percussio* 2, caus. 7, q. 1, cap. *Ex parte* 5, De cleric. agrot., cum similibus. Qua tamen impotentia cessante, tenebitur ad restitutionem, cum revera pro foro interno, quodcumque quis potest, restituere debeat domino rem alienam.

(54. Ex bonis autem acquisitis ante cessionem, de rigore juris non relinquitur debitori congrua sustentatio, sed ad evitandas fraudulentas cessiones cogitur debitor in foro externo omnibus omnino bonis cedere,

nihilominus penitus sibi retento, ut patet ex citatis legibus: nec attendendus est Lessius, qui cit. c. 16, dub. 3, n. 49, dicit, etiam ex jure colligi quod debitor possit etiam ex bonis ante cessionem habitis congruam sustentationem reservare, cum in l. *Qui bonis* 7, De cessione bonorum, dicatur expresse: « Nec etiam fraudandus est alimentis quotidianis. » Non, inquam, attendendus est, quia dicta verba immerito ad hoc propositum adducta sunt, cum in dicta lege, ut clarissime legenti patet, expresse sermo sit, de eo, qui alia bona acquisivit post jam factam cessionem, ut recte ex ipsis clarissimis textibus verbis observat Lugo, cit. disp. 21, sect. 2, n. 37, et alii passim. Unde merito tenent doctores communiter, quod debitor ex contractu, qui bonis cessit, possit quidem de rigore juris sibi retinere necessaria ad sui, suorumque sustentationem secundum suum statum, et conditionem ex bonis acquisitis post cessionem factam, non autem ex bonis habitis ante cessionem: sic clarissima citata jura loquuntur.

(55. Quamvis autem non possit debitor ex bonis habitis ante cessionem sibi retinere congruam sustentationem in foro externo et de rigore juris, potest tamen id facere in foro conscientiae; omnes enim doctores concedunt, quod debitor ex infortuno cedens bonis possit de bonis etiam antea habitis licite occultare et retinere quantum satis est ut parce vivat secundum suum statum juste acquisitum; quisquis enim jus habet ad propria alimenta, quibus carens est vere in gravi necessitate constitutus, adeoque in foro conscientiae potest retinere ex bonis etiam ante cessionem habitis necessaria ad tenuem suam sustentationem juxta suum statum juste acquisitum, cum ad ipsum statum juste acquisitum conservandum possit debitor differre restitutionem, donec commode ipsam facere possit, absque eo quod notabiliter cadat ab ipso, ut ex communi fuit dictum supra n. 11 et 12.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

Potestne quis furari, ut provideat suae honestae in posterum sustentationi? Hæc non nisi in gravissima necessitate pro quotidiana sustentatione permittitur, tunc enim omnia sunt communia.

RESPONSIO AUCTORIS.

Theologus noster hic, bona venia, canit extra choram: ego enim loquor non de bonis furatis, sed de juste et licite acquisitis, et quidem de ipsis solummodo tantum occultare, et retinere quantum sat est, ut parce vivat secundum suum statum acquisitum. Et sic expresse declaro infra n. 57, licens: « Quæ huc usque dicta sunt de debitore respectu beneficii cessionis bonorum, intelligenda solum sunt de debitore ex contractu, quem licet honeste viventem, aut licite negotiantem sine sua culpa, adversa fortuna depressit; non autem de debitore ex delicto, » etc. *Vide ibi*.

(56. Hinc debitore defuncto, ejusque bo-

nis non sufficientibus ad solvenda omnia debita, ejus uxor, et filii possunt in foro conscientiae ob adductam rationem tantum occulte detrahere et retinere, quantum eis sufficiat ad vitam suam et statum honeste et parce conservandum. Et si in iudicio requirantur, possunt cum æquivocatione congrua jurare se nihil occultasse seu subtraxisse, intelligendo: « Nihil ipsis non debitum jure naturali, » et sic ob eandem rationem non incurrunt excommunicationem forte latam contra dicta bona occultantes, ut pluribus citatis docent Diana, p. 5, tract. 14, resolut. 57; Tamburin., lib. VIII, tract. 4, cap. 1, § 9, n. 9; Sporer, loc. cit., n. 98, et alii.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

Duo hic sunt improbanda; et detractio bonorum in fraudem creditorum, et æquivocatio, seu restrictio mentalis in iudicio; utraque enim assertio est falsa.

RESPONSIO AUCTORIS.

Sed quantum ad occultam detractioem bonorum pro tanto solummodo, quantum eis sufficiat ad vitam suam, et statum honeste, et parce conservandum, intelligendo de debitis ex licito contractu, et non ex delicto contractis, mea assertio non est falsa, sed vera per solida fundamenta, et jura tum civilia, tum canonica mox supra adducta. Quantum autem ad æquivocationem seu restrictionem mentalem, pro tali casu non esse falsam meam assertionem, sed veram et licitam, satis et abunde id tradidi ego in verb. *ACCUSATUS*, a n. 10 ad 43, et in verb. *JURAMENTUM*, a n. 13 ad 26, ubi n. 23, assero quod id etiam clare constat ex celebri responsione ab omnibus ut licita admissa, prout data a S. Athanasio eludente satellites Juliani eum ad necem quærentes, et a S. P. N. Francisco, qui cum a ministris justitiæ esset requisitus: « An illac transisset quidam homicida? » positus intra manicas manibus respondit: « Istac non transivit, » intelligens non transisse per suas manicas, et sic plenam et veram responsionem ex verbis, et illa actione externa componens. Videatur ad rem Scotus, in 4, dist. 15, quæst. 4, art. 3; Mastrius, *Theolog. moral.*, disp. 6, quæst. 2, art. 3, et disp. 11, qu. 9, art. 2, cum pluribus aliis ibi citatis. * Ex duabus opinionibus, pro quibus in hac responsione auctor certat, secunda nec vera est, nec licita, ut Lucius asserit, neque ab iis, quæ affert, exemplis, ullum pro eo argumentum duci potest, ut illa expendentem patet, ac demonstratum est ab Orsi in operibus adversus Catanei opinionem editis, quæ in Addit. ad verb. *JURAMENTUM*, art. 1, indicavimus. De prima autem consulatur, ubi res postulat, theologi, qui accuratius quæstionem illam tractarunt. * *V. Addit. Cas.*, sub v. *JURAMENTUM*.

(57. Quæ hucusque dicta sunt de debitore respectu beneficii cessionis bonorum, intelligenda solum sunt de debitore ex contractu, quem licet honeste viventem, aut licite negotiantem sine sua culpa adversa fortuna depressit: non autem de debitore ex de-